

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että kunnallinen työmarkkinalaitos liitetään uuden kuntien keskusjärjestön, Suomen Kuntaliiton osaksi, ja että kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta annetaan uusi laki. Kunnallinen työmarkkinalaitos säi-

lyttäisi edelleen lakisääteisen asemansa kuntien ja kuntayhtymien työmarkkinaelimenä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1993.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Kunnallisesta virka- ja työehtosopimusjärjestelmästä on säädetty kunnallisessa virkaehtosopimuslaissa (669/70) ja kunnallisista työehtosopimuksista annetussa laissa (670/70). Lisäksi on erillinen laki kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta (261/87).

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen tehtävänä on kuntien ja kuntainliittojen puolesta neuvotella ja sopia kunnallisten viranhaltijoiden ja työntekijöiden palvelussuhteen ehdoista sekä suorittaa muut lain mukaan kunnalliselle työmarkkinalaitokselle kuuluvat tehtävät. Kunnallinen työmarkkinalaitos voi antaa kuntien keskusjärjestöjen suostumuksin suosituksia yleisistä palvelussuhdetta koskevista asioista, joista ei voida sopia virkaehtosopimuksin.

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen päätösvaltaa käyttää sisäasiainministeriön nelivuotiskaudeksi nimittämä valtuuskunta, jossa on 21 jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä. Jäsenet ja varajäsenet nimetään kuntien keskusjärjestöjen ehdottamista kuntaan, kuntainliittoon tai kunnalliseen keskusjärjestöön keskeisessä luottamushenkilö- tai palvelussuhteessa olevista, kunnallista työnantajaa edustavista henkilöistä siten, että kunnallisvaaleissa

esiintyneet puolueet tulevat suhteellisuusperiaatteen mukaisesti valtuuskunnassa edustetuiksi, ja muutoinkin siten, että tasapuolisuusnäkökohdat tulevat otetuiksi huomioon.

Valmistelu, täytäntöönpano ja muu hallinto on työmarkkinalaitoksen hallituksen ja sen valvonnan alaisena toimikuntien ja kuntien keskusjärjestöjen asettaman työmarkkinalaitoksen toimiston toimihenkilöiden asiana. Valtuuskunnan asettamassa hallituksessa on yhdeksän jäsentä.

Laissa on lisäksi säännökset muun muassa työmarkkinalaitoksen luottamushenkilön ja toimihenkilön esteellisyydestä, virkavastuusta, tietojensaantioikeudesta ja salassapitovelvollisuudesta, valtion edustajien läsnäolo-oikeudesta valtuuskunnan ja hallituksen kokouksissa, kuntien maksuosuuksista, työmarkkinalaitoksen ohje- ja johtosäännöistä, talouden hoidosta sekä muutoksenhausta työmarkkinalaitoksen päätöksiin.

2. Ehdotetut muutokset

2.1. Keskeiset tavoitteet

Esityksen lähtökohtana on, että kunnallinen

virka- ja työehtosopimusjärjestelmä säilyy. Kunnallinen työmarkkinalaitos on osa uutta kuntien keskusjärjestöä. Kunnallista työmarkkinalaitosta koskevaan lakiin otetaan vain välttämättömät säännökset. Toiminnan järjestämistä koskevat tarkemmat määräykset on tarkoitus antaa uuden kuntien keskusjärjestön sisäisillä ohjeilla.

Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta annettu laki on tarkoitus korvata selvyuden vuoksi kokonaan uudella lailla sen vuoksi, että sääntelyn tarve vähenee muuttuneessa tilanteessa ja että myös lain rakennetta on tarkoitus muuttaa.

2.2. Kunnallisen työmarkkinalaitoksen asema ja tehtävät

Kunnallisella alalla on keskitetty sopimusjärjestelmä, ja sen kustannukset jaetaan kaikkien kuntien kesken. Tarkoituksenmukainen paikallinen liikkumavara voidaan turvata sopimusmääräysten sisällöllä.

Kunnallinen työmarkkinalaitos toimisi ehdotettavan lain mukaan edelleen työmarkkina-asioissa kuntien ja kuntayhtymien edunvalvojana, mutta se kuuluisi kuitenkin kuntien keskusjärjestöön yhtenä sen yksikkönä.

Kunnalliselle työmarkkinalaitokselle kuulsivat edelleen nykyiset lakisääteiset tehtävät, joita ovat virka- ja työehtosopimusten tekeminen kuntien ja kuntayhtymien puolesta, edellä mainittuihin sopimuksiin ja lain mukaiseen työrauhavelvoitteeseen liittyvä valvontavelvollisuus, työnsulusta päättäminen sekä suositusten antaminen yleisistä palvelussuhdetta koskevista asioista. Suositusasioissa on erikseen korostettu kunnallisen palvelutuotannon tuloksellisuutta ja työelämän laatua, joista kuntien keskusjärjestön osana toimiva työmarkkinalaitos voisi tarvittaessa antaa suosituksia erityisesti silloin, kun asiasta on neuvoteltu ja sovittu palkansääjäjärjestöjen kanssa. Myös kuntien keskusjärjestön hallitus voisi tarvittaessa antaa kunnille suosituksia ja päättää suosituksenantoa koskevasta työnjaosta.

2.3. Toimielimet

Työmarkkina-asioilla on oma erityisluonteensa. Virka- ja työehtosopimukset sekä esimerkiksi työnsulkupäätökset sitovat kuntia ja

kuntayhtymiä ja rajoittavat niiden omaa päätösvaltaa. Työmarkkina-asioista päättävältä elimeltä edellytetään työmarkkina-asioihin liittyvää erityisasiantuntemusta ja työnantajanjakemystä. Ratkaisut on tehtävä nopeasti kulloisenkin neuvottelu- ja työmarkkinatilanteen mukaisesti. Tämän vuoksi on tarpeen asettaa kuntien keskusjärjestöön työmarkkina-asioita varten oma päätöksentekoeelin, jolle on siirretty lopullinen päätösvalta työmarkkina-asioissa ja joka siis käyttää paikallisten valtuustojen päätösvaltaa.

Päätöksentekoeleimenä toimisi kunnallisen työmarkkinalaitoksen valtuuskunta, jonka asettamisessa on otettava huomioon kunnallinen demokratia siten, että kunnallishallinnossa vaikuttavat poliittiset voimasuhteet otetaan huomioon suhteellisuusperiaatteen mukaisesti ja että muutoinkin tasapuolisuusnäkökohdat otetaan huomioon. Tasapuolisuusnäkökohdilla tarkoitetaan lähinnä sitä, että maan eri osat ja väestön kielisuhteet sekä naisten ja miesten välinen tasa-arvo otetaan kohtuullisesti huomioon jäseniä valittaessa.

Valtuuskunnan jäsenet määrättäisiin keskusjärjestön ehdottamista henkilöistä. Voimassa olevan lain mukainen menettely, jonka mukaan työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan on nimitänyt sisäasiainministeriö kuntien keskusjärjestön ehdottamista henkilöistä, on edelleen tarpeen, koska valtuuskunta edustaisi kaikkia kuntia riippumatta siitä, ovatko ne uuden keskusjärjestön jäseniä.

Valtuuskunnan jäsenet valitaan kunnallishallinnossa kunnallista työnantajaa edustavista henkilöistä. Tällä tarkoitetaan lähinnä kunnan ja liittohallitusten sekä henkilöstölautakuntien jäseniä ja kunnan tai kuntayhtymän ylimpiä johtavia viranhaltijoita sekä henkilöstöpäälliköitä. Päätöksentekoeleimen luonteen vuoksi enemmistön valtuuskunnan jäsenistä pitäisi olla kuntien ja kuntayhtymien luottamus henkilöitä.

Kuntien keskusjärjestön valtuusto tai hallitus voisi tarvittaessa määritellä myös sopimustömminnassa noudatettavat taloudelliset ja muut tarpeelliset lähtökohdat.

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen muodostavat oma päätöksentekoeelin, valtuuskunta, ja työmarkkinalaitoksen toimisto, jonka toimihenkilöt huolehtivat asioiden valmistelusta, esittelystä ja täytäntöönpanosta. Aikaisemmista päätöksentekoeleimistä työmarkkinalaitoksen hallitus jäisi pois, ja uusi valtuuskunta korvaisi

sekä aikaisemman valtuuskunnan että hallituksen. Toisaalta osa aikaisemman valtuuskunnan asioista, kuten esimerkiksi talousarvio, siirtyisi keskusjärjestön valtuuston päätettäväksi ja osa työmarkkinalaitoksen hallituksen asioista kuntien keskusjärjestön hallituksen ja mahdollisesti valtuuskunnan asettaman toimielimen ja toimihenkilöiden päätettäväksi.

Valtuuskunta päättäisi omasta työjärjestyksestään. Muut hallinnolliset asiat kuuluisivat keskusjärjestön päätöksentekoeleimille. Laissa mainittaisiin vain tärkeimmät asiat, kuten talousarvion ja tilinpäätöksen hyväksyminen sekä vastuuvapauden myöntäminen (4 ja 5 §). Lisäksi keskusjärjestö voisi tarvittaessa antaa esimerkiksi johtosäännön, jossa olisi määräyksiä työmarkkinalaitoksen toiminnasta, hallinnosta ja taloudenhoidosta. Hallinnon ja toiminnan yksityiskohtaisempi järjestäminen, kuten esimerkiksi se, mikä elin valitsee työmarkkinalaitoksen johtajan ja hänen varamiehensä, on kuntien keskusjärjestön sisäinen asia. Osa hallintoon ja taloudenhoitoon liittyvistä asioista kuuluisi keskusjärjestön hallituksen päätettäviin ja osasta päättäisi keskusjärjestön johtaja, työmarkkinalaitoksen johtaja tai muu toimihenkilö siten kuin johtosäännössä tai muutoin tarkemmin määrätään.

Voimassa olevan lain mukaan eräillä valtion edustajilla sekä kuntien keskusjärjestön ja sairaala-alan keskusjärjestön johtajalla tai hänen varamiehellään on ollut läsnäolo- ja puheoikeus muun muassa valtuuskunnan kokouksissa. Talouspolitiikkaan ja työmarkkina-asioihin liittyvä tarpeellinen tiedonkulku on hoidettava ennen lopullista päätöksentekoa valtion ja kunnallisen työmarkkinalaitoksen edustajien välisin yhteydenotoin ja neuvotteluin. Tämän vuoksi ehdotetaan luovuttavaksi valtion edustajien määräämisestä. Kuntien keskusjärjestön johdon läsnäolo- ja puheoikeudesta valtuuskunnan kokouksissa määrättäisiin valtuuskunnan työjärjestyksessä. Tarkoituksena on, että läsnäolo- ja puheoikeus olisi niillä keskusjärjestön johtajilla, joiden vastuualueisiin työmarkkinaratkaisut olennaisesti liittyvät. Tavoitteena on tehostaa ja järkevöittää päätöksentekojen työskentelyä.

2.4. Kuntien maksuosuudet

Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset kuntien maksuosuuksista (6 §). Säännös vastai-

si sisältönsä puolesta entisiä perusteita, jotka on määrätty sisäasiainministeriön vahvistamassa ohjesäännössä.

Lakiehdotukseen on otettu uusi säännös siitä, että yksittäiseltä kunnalta tai kuntayhtymältä voitaisiin periä kohtuullinen korvaus sellaisesta työmarkkinalaitoksen antamasta palvelusta, joka on annettu yksinomaan asianomaiselle kunnalle tai kuntayhtymälle taikka vain joillekin kunnille tai kuntayhtymille. Korvauksen perusteet vahvistaisi kuntien keskusjärjestö.

Suorituksen viivästyessä viivästyskorko määräytyisi korkolain (633/82) mukaan. Tämä merkitsee sitä, että viivästyskorko olisi 16 prosenttia, kun se voimassa olevan lain erityissäännöksen mukaan on 12 prosenttia.

2.5. Muutoksenhaku

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen päätöksiin ei saisi hakea muutosta (7 § 3 mom.). Säännös vastaa suunnilleen aikaisempia säännöksiä.

Koska kunnat ovat velvollisia osallistumaan kunnallisen työmarkkinalaitoksen kustannusten maksamiseen, on perusteltua, että niillä on mahdollisuus saada maksuosuutensa oikeellisuus tuomioistuimen tutkittavaksi. Tämän vuoksi lakiehdotukseen on otettu säännökset maksuosuutta koskevasta oikaisu- ja valitusmahdollisuudesta (7 § 2 mom.).

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen perusteena voisi olla se, että maksuosuutta ei ole määrätty 6 §:n mukaisesti tai että maksuosuuden perusteena olevat kunnallisen työmarkkinalaitoksen menot eivät ole lain mukaisia, vaan esimerkiksi työmarkkinalaitoksen talousarvioon on sisällytetty sellaisten toimintojen menoja, jotka lain mukaan eivät kuulu kunnallisen työmarkkinalaitoksen tehtäviin. Kunnilla on 5 §:n nojalla mahdollisuus saada tieto talousarvion sisällöstä.

2.6. Muut säännökset

Esteellisyttä, virkavastuuta, tietojensaantioikeutta ja salassapitoa koskevat säännökset vastaavat entisiä säännöksiä (8 ja 9 §) sillä poikkeuksella, että esteellisyys määräytyisi hallintomenettelylain (598/82) mukaan. Voimassa olevan lain mukaan esteellisyysperusteet ovat samat kuin tuomarilla.

Siirtymävaihetta varten tarvitaan eräitä siirtymäsäännöksiä muun muassa ensimmäisen valtuuskunnan toimikaudesta, järjestäytymiskokouksesta ja siitä, että kunnalliseen työmarkkinalaitokseen sovellettaisiin, mitä muussa laissa, esimerkiksi kunnallisessa virkaehtosopimuslaissa on säädetty kunnallisesta sopimusvaltuuskunnasta. Tällöin sopimusvaltuuskunnalle säädetyt tehtävät kuuluisivat työmarkkinalaitoksen valtuuskunnalle, jollei se ole siirtänyt päätösvaltaansa 2 §:n mukaisesti asettamalleen toimielimelle tai toimihenkilölle.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen liittäminen osaksi kuntien keskusjärjestöä pienentäisi laitoksen kustannuksia, koska se voisi käyttää hyväksi kuntien keskusjärjestön palveluja ja tätä kautta vähentää omaa henkilökuntaansa ja koska päätöksentekoaikojen lukumäärä vähenisi kahdesta yhteen. Näin ollen kuntien maksuosuudet todennäköisesti pienenisivät. Valtion kannalta uudistuksella ei ole taloudellisia vaikutuksia.

4. Asian valmistelu

Kuntien keskusjärjestöt ja kunnallinen työmarkkinalaitos ovat tehneet aloitteen uudeksi

lainsäädännöksi. Tämä hallituksen esitys on valmisteltu edellä mainitun aloitteen pohjalta.

5. Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan viimeistään uuden kuntien keskusjärjestön aloittaessa toimintansa. Samalla kumotaan voimassa oleva laki kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

6. Säättämisjärjestys

Kunnallinen virkaehtosopimuslaki on säädetty perustuslainsäätämisyksessä. Sitä koskevassa lausunnossa (PeVL 2/1970 vp.) perustuslakivaliokunta totesi, että kunnan itsehallintoon kuuluu itse päättää virkamiesten palkkauksesta ja heidän palvelusuhdettaan koskevista muistakin asioista. Kunnallisesta sopimusvaltuuskunnasta ja työmarkkinalaitoksesta annetut lait on säädetty tavallisessa lainsäätämisyksessä. Myöskään nyt ehdotettavassa lakiehdotuksessa ei ole sellaisia säännöksiä, jotka edellyttäisivät perustuslainsäätämisyksitystä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen tehtävät

Kunnallinen työmarkkinalaitos toimii kuntien ja kuntayhtymien edunvalvojana työmarkkina-asioissa. Se kuuluu osana Suomen Kuntaliitto ry — Finlands Kommunförbund rf:ään, jota kutsutaan jäljempänä kuntien keskusjärjestykseen.

Kunnallinen työmarkkinalaitos neuvottelee ja sopii kuntien ja kuntayhtymien puolesta kunnallisten viranhaltijoiden ja työntekijöiden palvelussuhteen ehdoista kunnallisissa virkaehtosopimuksissa (669/70) ja kunnallisista työehtosopimuksista annetussa laissa (670/70) säädettyssä järjestyksessä sekä suorittaa muut lain mukaan kunnalliselle työmarkkinalaitokselle kuuluvat tehtävät.

Kunnallinen työmarkkinalaitos voi antaa suosituksia yleisistä palvelussuhdetta koskevista asioista, kunnallisen palvelutuotannon tuoksellisuudesta ja työelämän laadusta.

2 §

Valtuuskunta

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen päätösvaltaa 1 §:ssä tarkoitetuissa asioissa käyttää sen valtuuskunta, jollei laista muuta johdu tai jollei valtuuskunta ole päättänyt siirtää päätösvaltaa asettamalleen toimielimelle tai työmarkkinalaitoksen toimihenkilölle.

Valtuuskunnassa on 11 jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä, jotka sisäasiainministeriö määrää kunnallisvaalien jälkeisen vuoden lokakuun 1 päivänä alkavaksi nelivuotiskaudeksi. Valtuuskunnan jäsenet ja varajäsenet määrätään kuntien keskusjärjestyksen ehdotamista kuntaan, kuntayhtymään tai kuntien

keskusjärjestykseen keskeisissä luottamushenkilö- tai palvelussuhteessa olevista kunnallista työnantajaa edustavista henkilöistä. Jäseniä määrätessä on otettava huomioon kunnissa vallitsevat poliittiset voimasuhteet sekä muutoinkin tasapuolisuusnäkökohdat.

Valtuuskunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja enintään kaksi varapuheenjohtajaa.

3 §

Vaalikelpoisuus valtuuskuntaan

Valtuuskuntaan voidaan valita henkilö, jolla on kunnallislain 17 §:n 1 momentin mukainen vaalikelpoisuus kunnan luottamustoimiin ja joka on antanut suostumuksen toimen vastaanottamiseen. Vaalikelpoisia valtuuskuntaan eivät ole virka- ja työehtosopimuksen allekirjoittajajärjestykseen tai sen jäsenjärjestykseen luottamushenkilö- tai pysyväisluonteisessa palvelussuhteessa olevat henkilöt.

4 §

Työjärjestys, valmistelu ja täytäntöönpano

Valtuuskunta päättää työjärjestyksestään. Valtuuskunnan asioiden valmistelusta neuvotteluineen sekä esittelystä ja täytäntöönpanosta huolehtivat kuntien keskusjärjestyksen osana toimivan kunnallisen työmarkkinalaitoksen toimihenkilöt.

5 §

Taloudenhoito

Kuntien keskusjärjestö hyväksyy kunnallisen työmarkkinalaitoksen talousarvion ja tilinpä-

töksen, valitsee tilintarkastajat ja päättää vastuuvapauden myöntämisestä.

Työmarkkinalaitoksen talousarvion hyväksymispäätöksestä on viipymättä ilmoitettava kunnille kirjeellä. Talousarvio on pidettävä työmarkkinalaitoksen toimistossa yleisesti nähtävänä.

6 §

Kuntien maksuosuudet

Työmarkkinalaitoksen menot peritään kunnilta puoliksi niiden veroäyrien luvun mukaan, jotka kunnassa on määrätty edellisenä vuotena toimitetussa kunnallisverotuksessa, ja puoliksi saman vuoden tammikuun 1 päivän asukasluokien mukaisessa suhteessa. Kuntien maksuosuuksista voidaan periä ennakoita.

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen yksittäiselle kunnalle tai kuntayhtymälle taikka joillekin kunnille tai kuntayhtymille antamasta palvelusta voidaan periä palvelun saaneelta kunnalta tai kuntayhtymältä kohtuullinen korvaus kuntien keskusjärjestön vahvistamien perusteiden mukaisesti.

Suorituksen viivästyessä on viivästyneelle määrälle maksettava korkolain (633/82) mukainen viivästyskorko.

7 §

Muutoksenhaku

Kunta voi hakea kuntien keskusjärjestön hallitukselta oikaisua kunnalle määrättyyn maksuosuuteen 30 päivän kuluessa maksuosuutta koskevan kirjeen tiedoksisaamisesta. Maksuosuuden oikaisua koskevaan kuntien keskusjärjestön hallituksen päätökseen kunta saa hakea valittamalla muutosta Uudenmaan lääninoikeudelta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta. Valituksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta myös kuntien keskusjärjestön hallitus.

Muutoksen hakemisesta on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä kunnallislaissa säädetään.

Muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun kuntien keskusjärjestön toimielimen, kunnallisen työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan, sen asettaman toimielimen tai työmarkkinalaitoksen toimihenkilön päätökseen tässä laissa tarkoitettussa asiassa ei saa hakea muutosta. Sama koskee kunnan tai kuntayhtymän viranomaisen

päätöstä, joka on tehty kunnallisen virkaehtosopimuslain (669/70) 3 §:n 2 momentin nojalla.

8 §

Esteellisyys ja virkavastuu

Työmarkkinalaitoksen luottamushenkilön ja toimihenkilön esteellisyydestä on soveltuvin osin voimassa, mitä hallintomenettelylaissa (598/82) säädetään.

Työmarkkinalaitoksen luottamushenkilöt ja toimihenkilöt ovat tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan virkavastuun alaisia.

9 §

Tietojensaantioikeus ja salassapito

Työmarkkinalaitoksella on oikeus saada kunnilta ja kuntayhtymiltä 1 §:ssä säädettyjen tehtäviensä suorittamiseksi tarpeelliset tiedot. Työmarkkinalaitoksella on sama oikeus saada valtion viranomaisilta ne tiedot, jotka kunnat ja kuntayhtymät ovat niille toimittaneet.

Milloin 1 momentissa tarkoitettut tiedot on säädetty tai määrätty pidettäväksi salassa, työmarkkinalaitoksen luottamushenkilöllä ja sillä, jolla on valtuuskunnan työjärjestyksen mukaan oikeus osallistua valtuuskunnan kokouksiin, sekä työmarkkinalaitoksen toimiston toimihenkilöllä on sama velvollisuus salassapitoon kuin tiedot antaneella valtion tai kunnallisella viranomaisella.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu henkilö ei myöskään saa ilmaista, mitä hän muutoin toimessaan on saanut tietää sellaista, mikä asian laadun vuoksi on pidettävä salassa.

10 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1993.

Tällä lailla kumotaan kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta 6 päivänä maaliskuuta 1987 annettu laki (261/87) siihen myöhemmin tehtyne muutoksineen.

11 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa kulumassa olevaa toimikautta varten asetetun kunnallisen työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan toimikausi jatkuu 30 päivään syyskuuta 1993.

Mitä muussa laissa on säädetty kunnallisesta sopimusvaltuuskunnasta, koskee tämän lain voimaan tultua kunnallista työmarkkinalaitosta.

Ennen lain voimaan tuloa voidaan ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin lain täytäntöönpanemiseksi.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1992

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Sisäasiainministeri *Mauri Pekkarinen*

